

Respekt for hverandres motiver

Taler
Harald 5

Dato
31 desember 1993

Sted
NRK

Omstendigheter
Nyttårstale

1 Kjære alle sammen,

Sterkere enn ved noen annen høytid blir vi i disse dager minnet om ordene «fred og glede». Ordene kan bety så mangt avhengig av vårt ståsted og vår livssituasjon. Sammenlignet med mange andre har de fleste av dagens nordmenn det godt, og det skal vi glede oss over. Det ligger mye slit og hardt arbeid bak den levestandard vi nå har oppnådd, og de som husker hva det vil si å være okkupert, forstår kanskje lettere å verdsette frihet.

10 I vårt land har vi tradisjonelt vært opptatt av å hjelpe andre, selv om vi ikke alltid har hatt så mye å ta av. Det er mange tegn i dagens samfunn som peker mot at de humanistiske ideer og viljen til hjelpearbeid fortsatt holdes levende. En liten nasjon som Norge kan dessverre bare hjelpe noen av dem som er mest nødlidende, og da er det viktig at vi forsøker å hjelpe der nøden er størst.

15 Det er også spesiell grunn til å trekke frem den betydningsfulle og positive innsats som norske myndigheter og enkeltpersoner har gjort for å skape grunnlag for fred i det tidligere Jugoslavia, i Midtøsten og i fjernere strøk. På en kveld som denne vet jeg at vi er mange som sender varme tanker til alle dem som gjør tjeneste under FN's flagg i forsøk på å skape fred eller lindre nød.

25 Vi må heller ikke glemme at det i vår egen nærhet kan være mennesker som i krisesituasjoner kan trenge hjelp. I dette året har vi hatt flere tragiske ulykker til sjøs og i luften. Flyulykker vekker alltid stor oppmerksomhet, mens vi tilsynelatende har lettere for å akseptere at havet kan kreve sine offer. For dem som blir sittende alene igjen, er det uansett årsak en stor sorg og et dypt savn som det tar tid å gjennomleve. Da er det godt å ha medmennesker som kan tre

støttende til.

30

For mange unge er det stadig økende karakter- og prestasjonspress i skoleverket i ferd med å bli et stort problem. Kravene for å komme inn på høyskoler og universiteter ligger på et så høyt nivå at det for mange er et uoppnåelig mål.

Andre menneskelige kvalifikasjoner skulle kanskje også få telle med i
35 vurderingen av en student. Om de så klarer å skaffe seg de nødvendige poeng og gjennomfører den ønskede utdanning, har de ingen garanti for at de får en stilling på vårt pressede arbeidsmarked. De pådrar seg en høy studiegjeld i tillegg til den eventuelle gjeld de skaffer seg i etableringsfasen, og for mange unge kan dette bli en meget stor belastning.

40

Den ensidige resultatorientering og kravet om vellykkethet kan bli for tunge å bære. Sammen med andre faktorer er det med på å ta fra mennesker livsmot og håp.

45 Det er derfor viktig for oss å holde fast ved, og særlig for barn og unge i oppvekstfasen, at mennesket er noe mer enn hva det presterer. Vi må skape rom for kreativitet, individuell utvikling og vektlegging av andre verdier.

Jeg hadde nylig gleden av å være med og markere en milepæl i Norges
50 oljehistorie da utvinning ble igangsatt nord for den 62. breddegrad. Det er gjort flere lovende olje- og gassfunn på midtnorsk sokkel som også gir grunnlag for virksomhet på land. Samtidig ser vi at etterspørselen etter fisk- og fiskeprodukter er økende, de kan om noen år bli en global mangelvare. Store deler av vår befolkning har alltid vendt seg mot havet og dets ressurser for å finne livsvilkår.
55 Så lenge vi vet å sikre ressursgrunnlaget i havet mot overfiske og skadelig miljøpåvirkning, gir dette oss en unik mulighet til å skape arbeid og trygg økonomi for flere. De mange positive nyheter for norsk økonomi gir nå virkelig grunn for optimisme og nytt pågangsmot etter den meget vanskelige periode vi har vært gjennom.

60

Internasjonal aktivitet med sterk tilknytning til distribusjon av sprit og narkotika, har også fått konsekvenser for vårt land. Det er betryggende at man er oppmerksom på disse forhold, og at vår beredskap holdes på et høyt nivå. Den innsats vårt tollvesen her har gjort, i godt samarbeid med utenlandske kolleger
65 og politiet, er meget rosverdig. Ved utnyttelse av moderne tekniske hjelpemidler og narkotikahunder, i tillegg til en meget effektiv underrettelsestjeneste, har

tollvesenet oppnådd svært gode resultater i kampen mot narkotika-ondet. Samtidig understreker det betydningen av denne tjenesten, som ikke alltid er blitt tilstrekkelig verdsatt av den jevne borger.

Landet vårt har alltid hatt et utstrakt samarbeid med andre nasjoner. Norge har i snart femti år funnet trygghet som selvstendig nasjon i et forpliktende samarbeid med demokratiske nasjoner som står oss nær.

Vårt internasjonale engasjement vil fortsette, både fordi vi ønsker å være med på å skape en bedre verden, og fordi det er i vår egen interesse. Når det er uro og utrygghet rundt oss, kan det også lett forplante seg til Norge. Det nye året stiller nasjonen overfor en ny situasjon og en viktig utfordring. Allerede om noen timer trer EØS-avtalen i kraft. Dette vil gi oss muligheter vi bør utnytte og utfordringer vi må løse.

Selv om Norges økonomiske tilknytning er avklart for kommende år, gjenstår det en viktig avgjørelse om vårt forhold til det nye Europa som er under utvikling. Dette spørsmålet kan fortone seg svært komplisert, og det er naturlig at det er ulike oppfatninger om hvilket valg som er det beste. Mange vil følge forhandlingene med spenning og interesse frem til en eventuell folkeavstemning. Enten man allerede er sikker i sin sak - eller er blant dem som tviler og søker, vil det være noe å lære ved å lytte til andres meninger.

Som nasjon vil vi være tjent med at debatten tar utgangspunkt i gjensidig respekt for hverandres motiver. Ingen har enerett på de gode argumenter. Det er bedre å snakke sammen enn forbi hverandre. Jeg vil tro at alle ønsker det beste for Norge og hele Europa. Vårt land skal bygges videre ut gjennom de demokratiske beslutninger folket treffer, enten det blir som medlem i Den europeiske union eller som medspiller i Europa på annen måte. Vi skal leve sammen som gode nordmenn og europeere både før og etter en folkeavstemning.

En annen sak som opptar oss sterkt, om enn på et annet grunnlag, er de forestående olympiske vinterleker og Paralympics på Lillehammer. Forberedelsene er avsluttet - bare finpussing gjenstår - og forholdene ligger til rette for et vellykket arrangement. Begge arrangement er store, ikke bare etter norske forhold, men også sett med internasjonale øyne.

I tillegg til å være en idrettsbegivenhet er Olympiske Leker også en

110 kulturmanifestasjon som vil reflektere vårt lands allsidige kulturliv. Gjennom oppmerksomhet fra en hel verden vil OL representere et betydelig utstillingsvindu, hvor vi kan vise frem det beste av vår historie og tradisjon, og samtidig få presentere det moderne Norge på en enestående måte.

115 Det norske sportspublikum har hatt ord på seg for å være både saklig og inspirerende. Det har alltid vist sunn begeistring for gode idrettsprestasjoner og oppmuntret selv dem som ikke har nådd til toppen. Det er å håpe at dette inntrykket også vil sitte igjen etter OL. La oss unngå overdreven sjåvinisme og usportslige ytringer overfor våre konkurrenter.

120 Det settes store forventninger til våre idrettsutøvere og deres prestasjoner. Til en viss grad kan et forventningspress være positivt, men blir det for stort, kan det raskt få en negativ karakter. Vi vet at alle yter sitt beste og ønsker dem lykke til!

125 Nå, i god tid før avviklingen, bør vi også kunne spandere på oss en anerkjennelse av alle dem som har vært med på forberedelsene og ønske arrangørene lykke til med gjennomføringen av lekene.

130 La meg avslutte med å si at OL likevel ikke må overskygge alle andre store utfordringer vi står overfor. Det finnes viktigere forhold i livet enn å kjempe om medaljer og tiendedeler. Menneskeverd, trygghet og omsorg, arbeid og utdanning for alle er verdier vi må kjempe for også i det nye år. Derfor er det viktig at vi fastholder drømmer og visjoner som styrker individet og bidrar til å utvikle fellesskapet.

Jeg ønsker dere alle et godt nytt år.

135

Kilde

Lars Roar Langslet (red.): Kongen taler. Oslo 1996, s. 130-134.

Emner

Innenriks, Kultur, Nyttårstale, Utenrikspolitikk

140

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/respekt-for-hverandres-motiver>